

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור לתעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש יג שבט תשפ"ב: הדלקת נרות: ירושלים: 4:21 תל-אביב: 4:35 חיפה: 4:25 מוצאי שבת: ירושלים: 5:37 תל-אביב: 5:38 חיפה: 5:36 ר"ת: 6:13

פרשת בשלח

מדת הרחמים

להיות חומל ומרחם על הזולת הזקוק לכך !

נלמד מהפסוק: "זה א-לי ואנוהו" (פרק טו-ב)

ודרשו חז"ל: אבא שאול אומר "ואנוהו" – הוי דומה לו, מה הוא חנון ורחום אף אתה היה חנון ורחום. ופירש רש"י: "ולשון ואנוהו, אני והוא, אעשה עצמי כמותו לדבק בדרכיו", (שבת קלג:).

מביא בעל ההגדה: "במצרים לקו חמישים מכות, ועל הים לקו חמישים ומאתים מכות". והעיר הגר"ש פינקוס זצ"ל: מדוע לקו המצרים בכל כך הרבה מכות קשות ונוראות?

וביאהר, כי יתכן שלא לקו מחמת מדת הדין, אלא מחמת מדת הרחמים, וכאשר מדת הרחמים מענישה, אזי העונש הוא הרבה יותר קשה ונמרץ. ויובן עפ"י הביאור בשם הגר"א ז"ל בפסוק (רות א-כ) "ותאמר אליהו, אל תקראנה לי נעמי, קראן לי מרה, כי המר ש-ד-י לי מאד". נעמי אומרת שמעשיה מרים וזו הסיבה שה' "הרע לי" כל כך.

כוונת נעמי לומר לרות: לו העונש היה מגיע מצד מדת הדין, הייתי יכולה לצפות שהקב"ה ימחל לי. אבל מאחר שחטאם של משפחת אלימלך היה שלא רצו לפרנס עניים, ולמרות שהיו עשירים הם ברחו לחו"ל, אזי היה העונש שלהם מצד הרחמנות על עניי ישראל, ולכן אין לצפות למחילה. זה מה שאמרה נעמי: "וה' ענה בי" – שם הויה היינו מדת הרחמים, כי על כן, העונש הזה מגיע מצד הרחמים. וכאשר העונש מגיע מצד רחמיו של הקב"ה על הנפגע, זוהי מכה קשה ונוראה.

מעתה יובן, כי העונשים הגדולים שלקו המצרים היו הן מצד הדין, על עצם חטאתם, והן מצד מדת הרחמים, משום שהקב"ה ריחם על ישראל שסבלו כה הרבה צרות מהמצרים, וכשהעונש בא מצד מדת הרחמים הוא יותר חמור, כאמור, ולכן נענשו בכה הרבה מכות ושפטים. ע"כ מדברי הרב פינקוס.

נוסיף, כי בדרך זו ניתן להבין את העונש החמור של המענה יתום ואלמנה המפורש בפסוק (שמות כב-כג) "אם ענה תענה אותו... שמע אשמע צעקתו וחרה אפיו וכו'. גם כאן גודל עונשו של המענה הוא מצד מדת הרחמים, שהש"ת מרחם על היתומים והאלמנות יותר מהרגיל, כפי שנקרא "אבי יתומים ודיין אלמנות". ולכן העונש מצד הרחמים חמור ביותר.

הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל היה משנן לתלמידיו שכל קנין המדות אין לו ערך בר-קיימא אלא בישראל קדושים, המסגלים לעצמם כל מדה נכונה מתוך כוונה להדבק במדותיו של הקב"ה, ומפני שהם טובים בעצם ולא במקרה מצד תכונת נפשם. לא כן הגויים הערלים, שטבעם רע ומושחת משרשו, ואפילו אם סיגלו למראית עין, נימוסים ודרך ארץ ושאר הרגלים נאים, אין זה כי אם לפנים בעלמא ולא מפנימיות נפשם.

וראינו זאת בדור האחרון בעם הגרמני שהיה סמל התרבות והאינטלגנציה בין עמי אירופה בגינוני הנימוס וההתנהגות היפה. אך בשואה האיומה נתגלו בפרצופם האמיתית כחיות טרף מהלכות על שתיים, ולא יאומן כי יסופר כל הזוועות והרציחות שהיו מסוגלים לחולל במו ידיהם.

כרחם אב על בנים...

סיפר הגרי"ז דיסקין זצ"ל: "זכורני במקרה מעציב, כאשר אחד הילדים היתומים במוסד "בתי אבות" של פוניבז', נתקף פעם בכאבי גרון עזים, ומה יעשה מי שהוא לו "אב ואם" בחדא מחתא, האם יסתפק ברופא רגיל ויפטר בכך ויחזור לעיסוקיו?

ואולם הרב מפוניבז' – הגרי"ש כהנמן זצ"ל אכן לא הסתפק ברופא רגיל, הוא הזמין אל מיטת הילד באישון לילה, את הרופא המומחה ביותר בתל אביב של אז, ד"ר אפשטיין, והוא בעצמו לא עצם עין כל אותו לילה..."
הרב מפוניבז'

בחסד וברחמים...

סיפר תלמיד שלמד בישיבת פוניבז' לצעירים: אחד מהתלמידים היה בחור כבד-פה בצורה קשה. הכל ריחמו על מצבו, אבל לא היה מה לעשות. ואולם היה זה ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל שלקח את מצבו של הבחור ללבו. היה לי קשר מיוחד עם אותו בחור ולכן הסכים לגלות לי את שאירע עמו. וכך סיפר:

"יום אחד הזמין אותי הרב שטיינמן לביתו בצהרים, קיבלני בחביבות ושאלני האם אני מוכן לתרגל איתו בדיבור. השבתי בחיוב "ואז התיישב מולי ואמר: "אני אומר הברות ומילים ואתה תאמר יחד איתי וגם אחרי". והדגים לי הבחור כיצד הוציא הרב שטיינמן הברה לאט והפסיק, המתין והמשיך א...ב...א..."

כך, במסירות ובחמלה רבה שלוש פעמים בשבוע, לאחר השיעור היומי שמסר, ועל חשבון ארוחתו הדלה ומנוחת הצהרים. במשך הזמן, מלבד השיפור בגמגום, הבטחון העצמי של הבחור עלה לאין ערוך, והוא התקדם בכל תחום. ואיש לא ידע מה הביא לכך.
חכימא דיהודאי

עלוך "איש לרעהו" פרשת בשלח הוקדש לעילוי נשמת

אבי ר' יצחק בן ר' חיים עבי ואמי מרת שבע שיינדל בת ר' דוד שווארץ ז"ל

שניהם נלב"ע ביום יג שבט
ת.נ.צ.ב.ה.

להאמין בכוחם של חכמי התורה. להשמע ולעשות כעצתם!

נלמד מהפסוק: "זיעשו כן" (פרק יד-ה)

וכתב רש"י: להגיד שבחן, ששמעו לקול משה ולא אמרו היאך נתקרב אל רודפינו, אנו צריכים לברוח, אלא אמרו: אין לנו אלא דברי בן עמרם! (מכילתא)

מספרים חז"ל בגמרא (ב"ב עה.) על רבי יוחנן שישב ודרש: עתיד הקב"ה להביא אבנים טובות ומרגליות שהם שלושים [אמה] על שלושים, וחוקק בהן עשר על עשרים ומעמידן בשערי ירושלים. לגלג עליו אותו תלמיד, שלא יתכן הדבר, שהרי אפילו אבנים טובות בגודל ביצת עוף קטן לא ניתן למצוא, וא"כ היאך אפשר שבימות המשיח ימצאו אבנים גדולות כל כך...

לימים הפליגה ספינתו של אותו תלמיד בים, וראה מלאכי השרת שיושבים ומנסרים אבנים טובות ומרגליות בגודל של שלושים על שלושים אמה. שאלם: אבנים אלו למי? אמרו לו שעתיד הקב"ה להעמידם בשערי ירושלים.

הגיע התלמיד לרבי יוחנן ואמר לו: לך נאה לדרוש, שאכן כפי שדרשת כך ראיתי... אמר לו רבי יוחנן: ריקא! וכי אם לא היית רואה לא האמנת? אם כן, מלגלג אתה על דברי חכמים. נתן עניו בו ונעשה גל של עצמות.

ולכאורה צ"ע מדברי הגמרא לעיל (עה.) על רבה בר בר חנה שסיפר שראה צפרדע בגודל כרך ששטחו שישים בתים ובא תנין ובלע את הצפרדע ולאחריו באה נקבת העורב ובלעה לתנין וכו' עיי"ש. ועל כך אמר רב פפא בר שמואל שאם הוא עצמו לא היה רואה זאת לא היה מאמין... וצ"ע: מה זה שונה ממעשה דרבי יוחנן שהיתה תביעה על התלמיד שלא האמין עד שראה?

ותירץ הגר"ש פינקוס זצ"ל בספרו (תפארת שמשון) שהטענה על אותו תלמיד היתה, שהרי רבי יוחנן בא לפרש את הפסוק "ושמתי כדכור שמשותייד", ובזה היה חייב להאמין. כי מכיון שחכמים מפרשים כך את הפסוק הרי זו תורה ממש, משא"כ דברי רבה בר בר חנה היו סיפור בעלמא שסיפר לרב פפא בר שמואל שזה אינו חייב להאמין.

אמנם - מוסיף הרב פינקוס - לנו אין נפ"מ בין שני המקרים. שכן אחרי שסיפורו של רבה בר בר חנה נקבע בגמרא, הרי שגם הוא נעשה חלק מהתורה הקדושה, ומעתה חל חיוב להאמין לזה בדיוק כמו במעשה של רבי יוחנן.

העיד הרב שלמה לורנץ ז"ל: פעם ביקשו עסקנים לעשות פעולה מסויימת, נכנסו לביתו של רבינו הגרא"מ שך זצ"ל כדי להסביר לו בטוב טעם את התועלת שבדבר... אמר להם הרב שך: איני מתווכח עם הסיבות שאתם אומרים. יתכן שאתם צודקים, ויש הגיון בדבריכם. אבל את כלל ישראל לא מנהיגים בסברות, גם לא בסברות נכונות... את כלל ישראל מנהיגים רק עם מסורת, והמסורת מהח"ח בענין זה היא, שאין זו הדרך הנכונה, וזה שקול כנגד כל הסברות שלכם."

ופעם נכנס הרב לורנץ לחדרו של הגרא"ל שטיינמן זצ"ל וביקש ממנו שיחתום על מכתב תקיף בנושא ציבורי מסויים, שעמד בעין הסערה והמחלוקת של אינשי דלא מעלי נגד הרב שטיינמן. (אף שהרב שטיינמן סבר שעדיף לשתוק).

טען הרב לורנץ: "הרי רק לראש הישיבה יש את האפשרות, הכח והחכמה להנהיג את עם ישראל בתקופות אלו, וחבל להפסיד את ההשפעה הגדולה הזו בשל אותם מלעזים, כי אף אם סכנה יש בדבר (לצאת למלחמה בנושא זה), הרי שהסכנה מכך שיפגעו בהנהגתו של מרן גדולה יותר."

השיב לו הרב שטיינמן: "דע כי ענין ההנהגה אינו דבר שנקבע לפי דעת בני אדם, אלא רק מהשמים". והביא לכך ראיות מחז"ל מכמה מקומות בש"ס ופוסקים. "ואין בזה שום חובת השתדלות ולא תועיל השתדלות". והוסיף: "ומעבר לכך, לגופן של ההשמצות באופן אישי, אין לאף אחד דרך לחמוק מהבזיונות שנגזרו לו משמים, ואם לא יהיה בדבר זה, הרי שהם יהיו בדבר אחר..."

באמונה תמימה...

פעם ביום ש"ק, נכנס אחד מבעלי הבתים בבריסק אל הגר"ד סולובייצ'יק זצ"ל (בעל הבית הלוי) כשעל פניו נסוך צער גדול. הוא תינה צרתו כי בתו מקשה ללדת זה ג' ימים ולדברי הרופאים שרויה היא בסכנה גדולה. הוא ביקש תפלה וברכה בעבורה.

להפתעתו שאל אותו רבי יוסף דוב: "האם כבר קידשת על היין?" "לא" - השיב האיש - "מרוב צערי ודאגתי לא הייתי מסוגל". "אם כך" - פסק הבית הלוי - "קודם כל קדש על היין, ולאחר מכן טול את ידך. הנך מזומן לסעוד על שולחני את סעודת השבת."

נרגע מעט האיש, מתוך אמונת חכמים תמימה, וישב לסעודה. רבי יוסף דב האריך עמו הרבה, ולבסוף שאלו אם נהנה מהסעודה... כמובן השיב האורח בחיוב. "אם כן" - הפטיר רבי יוסף דוב - "לך עתה לשאול מה שלום בתך".

לאחר שעה קלה שב האיש ופניו קורנות מאושר: "בתי ילדה בן במזל טוב... אך רציתי להבין: מדוע "הכריח" אותי רבינו לקדש ולסעוד?"

השיב לו הבית הלוי: הלא מקרא מלא הוא (תהלים לז-ד) "והתענג על ה' - ויתן לך משאלות לבך". לכן גרמתי לך להתענג, כדי שיתמלאו משאלות לבך לטובה..."

ע"פ פניני הגרצ"פ

רפואה מכח אמונת חכמים...

פעם חלה רבי יצחק אבולפיא זצ"ל במחלה קשה מאוד. הוא לא היה יכול לזוז ולא לדבר. הרופאים אמרו נושא לחייו. והנה כאשר בא הסבא קדישא מהר"ש אלפאנדרי זצ"ל לבקר, אמר לו בזה הלשון:

"**חכם** יצחק, הנני מבטיחו שיקום מחולי זה, אבל בתנאי שיאמין בכח הבטחתך, ובאותו כח יקום ויתחזק ויהיה בריא". ורבי יצחק מיהר וענה "אמן!"

ואכן, לאחר מספר ימים קם רבי יצחק מחוליו, לפליאת הכל. בעת זו נודע בעיר כי אחד מקרוביו נפל למשכב ולאחר מספר ימים נפטר.

בהלוותו השתתף גם מהר"ש אלפנדרי. הביע בפניו רבי יצחק את חששותיו לסיבת האסון: "כששמע הלה את שכת"ר הבטיח לי, התחיל לזלזל ולשחוק כיצד אפשר שאקום ממחלה אנושה כזו... אותה אמונת חכמים שרפאה, היא שהפילה רח"ל. בהעדרה"

המשגיח דקמניץ

ישועת ה' מיהרה לבוא...

הגאון רבי פנחס שרייבר זצ"ל, הרגיש באחד הימים, בשנות חברותו, כאב חד בגרונו כאילו סכין חדה דוקרת בגרונו וכאילו גוש גדול חוסם ומכאיב עד אימה. רבי פנחס, שהיה מפורסם כשקדן של עולם הישיבות, הכאב הטרידו ביותר בעיקר בגלל שלא יכל ללמוד בקול כדרכו, ולא הסכין להשלים עם המצב שיופרע לימודו.

לאחר בדיקה מקיפה של רופא מומחה, הודיע לו כי כיב מוגלתי גדול בגרונו והוא שחוסם את מיתרי הקול, ואין אפשרות להסירו אלא ע"י ניתוח סבוך ומסוכן מאוד, ואחוזי ההצלחה שלו נמוכים. ועליו להחליט אם לוקח את הסיכון, כי יתכן שמיתרי הקול לא ישובו לתפקודם כמקודם.

הייתה זו גזירה נוראה ואיומה עבורו, שלא יוכל להמשיך ללמוד את התורה בקול כהרגלו. בצר לו תינה צרתו אצל רבו החזון איש ושאלו מה עליו לעשות? השיב לו החזו"א נחרצות: "שב ותלמד!" רבי פנחס ניגש לבצע את הוראת החזו"א בתמימות ובפשטות. זמן-מה לאחר מכן קיבל הודעה מהשגרירות הפולנית כי עליו לעבור את הניתוח בדחיפות כי אחרת חייו בסכנה: ניגש שוב לשאל את החזון איש ותשובתו חזרה על עצמה: "שב ותלמד והחולי יעבור!" וכך עשה. התיישב ללמוד.

בכוחות מחודשים החל ללמוד. כהרגלו, החליט לנסות ללמוד את הגמרא בקול רם, בלי להתייחס למגבלה. כשהוא מעודד מהבטחתו של החזו"א. בלבו גמלה החלטה שקיבל על עצמו בנדר: "אם הכל יעבור בשלום ומיתרי הקול ישובו לתקנם, אלמד אך ורק בקול רם!"

בהחלטה נחושה זו המשיך ללימוד במרץ מחודש, וראה זה פלא: הקול לא נחלש אלא התחזק. הכאב נרגע וההרגשה השתפרה. נראה בחוש כי משמים מסייעים לו, עד שלמחרת נעלם הכאב לחלוטין, וקולו הצלול של רבי פנחס שב אליו כמקדם.

התברר כי הכרעתו של החזו"א הייתה בבחינת "צדיק גוזר והקב"ה מקיים!" הניתוח התייטר והרפואה באה מהלימוד עצמו כהבטחת החזו"א. למן אותו יום ועד אחרית ימיו, הקפיד ללמוד בקול. "ובמשך כששים שנה" - העיד רבי פנחס על עצמו - "לא חשתי יותר בכאב הזה!"

ע"פ הספר החדש "ואוותר אני לבדי"

לבטוח בה' שיספק לו כל צרכו. ישמה בחלקו ולא ידאג דאגת המחר!

נלמד מהפסוק: "הנני מומטיר לכם לחם מן השמים ויציא העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו" (פרק טז-ד)

ופירש רש"י (מהמכילתא): "דבר" יום ביומו – צורך אכילת יום, ילקטו ביומו, ולא ילקטו היום לצורך מחר". עוד אמרו חז"ל (במכילתא): דבר יום ביומו – מי שברא היום ברא פרנסתו, מכאן היה רבי אלעזר המודעי אומר: כל מי שיש לו מה יאכל היום, ואומר מה אוכל למחר, הרי זה מחוסר אמנה."

וכן לשון חז"ל (סוטה מה): כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר אינו אלא מקטני אמנה. ולכאורה תמוה: מדוע הוא מקטני אמנה. וכי הבטיח לו הקב"ה שיהיה לו מה לאכול למחר!...

ובפשטות הביאור: מדוע להיום אינו דואג, והרי גם על היום הקב"ה לא הבטיח? אלא מאי, על היום הוא "מסתדר" בלי הקב"ה כביכול. הוא סומך על כך שה"פת בסלו" יאכילנו. לכן הרי הוא מקטני אמנה.

עוד ניתן לבאר עפ"י משל מהמשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל: אב ובנו קבעו לנסוע ברכבת בשעה עשר בבוקר. הבן הגיע בשעה שמונה והוא דואג על שאינו פוגש את אביו. וככל שעוברות דקות נוספות, כן גוברים דאגתו וחששו של הבן פן לא יבוא אביו... וכי דאגה זו מוצדקת? וודאי שלא! כי למה יגיע מוקדם ויבזבז זמנו בהמתנה?

כך אלו הדואגים "מה נאכל מחר"? הם אינם רעבים היום, אלא חוששים הם פן ירעבו מחר. ויש להם סיבה טובה לדאגתם, שהרי לפי קטנות מדינתם, הם אינם רואים היום את שיאכלו מחר. ומזה "ראיה" לדעתם שמחר ירעבו. על כן דואגים, טורחים ומשתדלים בדרכים חריגות להציל עצמם מרעב המחר.

אך האמת היא שאין כל הצדקה לדאגתם. שכן למה ימציא להם הקב"ה את מזונות המחר, כבר היום? מה צורך יש שימצא בביתם בחינם רק בגלל שהם עצבניים?

כ"ק האדמו"ר מגור בעל הבית ישראל עמד באחת מהשיחות על משמעות הפסוק "אל תצר צרת מחר" והסמיק לכך את פירושו של כ"ק האדמו"ר רבי בונים מפשיסחא זצ"ל בפסוק "ויברכם ביום ההוא לאמר". כלומר: זו גופא היתה הברכה אשר ברכם יעקב, שתמיד יראו לנגד עיניהם רק את היום ההוא שעומדים בו, ולא ידאגו דאגות המחר.

יש בנותן טעם להביא כאן את אגרתו המאלפת של כ"ק האדמו"ר רבי בן ציון מבאבוב זצ"ל (בעל הקדושת ציון) שכתב לאחד מחסידיו שהתאונן על טרדתו הרבה מבוקר עד ערב להביא טרף לביתו. וכך כתב לו:

"ידוע שהתורה הקדושה נדרשת בדרך פרד"ס [פשט, רמז, דרוש, סוד]. מדוע לך לפרש את הכתוב "בזיעת אפיך תאכל לחם" בדרך ה"פשט"... והנך מזיע ועובד בקושי רב להשיג פרנסתך הדלה. והיכן אמונתך בצור עולמים? דע לך שאם התוה"ק לא הייתה מצוה על מדת ההשתדלות ככתוב "וברכתך בכל אשר תעשה", היה כל ענין זה של ההשתדלות בגדר מחשבת פיגול, והיה זה פגם באמונה, כי מה היותר יש לאדם להתערב בדברים הקשורים להקב"ה שהוא אשר זן את העולם כולו בטובו. ועתה שהתורה התירה לנו ההשתדלות, מ"מ הדאגה והיגון מי התיר לך, וכל השתדלות הפרנסה יותר מגדר הרגיל אינו כי אם מחשבת פיגול, וחסרון באמונה הזכה בבורא עולם, שהוא הזן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כינים, ובטובו הגדול לא חסר לנו מזון לעולם ועד."

להאמין בהשגחה פרטית...

פעם נסע הבעש"ט הק' עם תלמיד במקום שומם אשר אין בו מים. התלמיד שהיה צמא למים עד כדי סכנה, התאונן בפני הבעש"ט: "רבי, צמא אני מאוד ונתון בסכנה!"

אמר לו הבעש"ט: "ההנך מאמין שבשעה שברא הקב"ה את עולמו ראה צרתך זו והכין לך מים לשתות?" התבונן התלמיד, התיישב בדעתו ואמר: "אני מאמין באמת!"

המשיכו לנסוע והנה הם רואים גוי נושא שני מים גדולים על כתיפיו. כשהתקרב אליהם נתנו לו כמה פרוטות ונתן להם לשתות. שאל הבעש"ט את הגוי: "על מה ולמה אתה נושא כאן מים במדבר שומם?"

השיב הגוי: "השר שלי השתגע, ושלח אותי לשאוב מים במעין אחד, רחוק, ואני נושא את המים שלוש פרסאות ואיני יודע למה..."

פנה הבעש"ט לתלמידו: "ראה את השגחתו יתברך, שברא בשבילך שר שישתגע, כדי להמציא לך מים."

באהלי צדיקים

מצות הבטחון כיצד?...

בעיצומה של מלחמת תש"ח, כשהוכרז על הפוגה, יצאו הגרני"ז סולובייצ'יק זצ"ל ומשפחתו מירושלים, עד יעבור זעם. בדרך מירושלים עצרו חיילים ערבים את הרכב לביקורת. היה ברור שהצדדים הלוחמים נערכים להמשך המלחמה, תוך ניצול הפוגה להציידות בנשק. הזמן עבר והערבים לא הניחו לרכב להמשיך במסעו, והיה חשש שהם מתכוונים להתנכל ליושבי הרכב, בתואנות שוא.

הגרני"ז ישב כל העת ברכב כשהוא מהרהר בקול על המצב אליו נקלעו. הוא פירט את הסכנות שאורבות עתה לפתחם, כגון אם יחליטו הערבים לקחת את כל הנוסעים לשבי וכיו"ב.

בנו הגאון רבי יוסף דוב זצ"ל תמה בפניו על שום מה מוצא לנכון לחשוב ולהביע את האפשרויות הגרועות ביותר שעלולות להתרחש, כאשר גם בלאו הכי יש הרבה ממה לחשוש ולדאוג?

השיב לו הגרני"ז: "מצות הביטחון, אינו להתעלם מן המצב באמירה ש"יהיה בסדר". חובת הבטחון היא להיות מודעים לכל הדברים החמורים ביותר שהמצב עלול להביא, ועם כל זה, להיות שרויים בבטחון בה!"

הרב מבריסק – ח"ג

"ענייני הגשמיות בידו של הקב"ה..."

מו"ר הגאון רבי ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל למד בתחילה בישיבת ברנוביץ אצל הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל. המצב הגשמי של הישיבה היה גרוע ביותר עד שכמעט הוכרחו לסגור את הישיבה, ורבי אלחנן נסע לארה"ב להתרים להצלתה.

וסיפר הרב גוסטמאן: יום אחד ביקר משגיח הישיבה הגה"צ רבי ישראל יעקב ליובצאנסקי זצ"ל אצל הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל. שאלו רבי חיים עוזר על המצב בישיבה, והשיב כי בענייני הרוחניות המצב אינו משיבוע רצון אבל בענייני הגשמיות המצב בהחלט טוב...

רבי חיים עוזר (שהיה גיסו של רבי אלחנן) ידע היטב על המצב הגשמי הגרוע, ולכן תמה: "הרי ידוע שהמצב הגשמי בישיבה הוא רע מאד ולכן הוכרח רבי אלחנן לגלות לאמריקה לגייס כספים ואיד אתה אומר שהמצב טוב?!"

השיב לו המשגיח מנהמת לבו: "הרי ענייני הרוחניים של הישיבה בידנו הם, והנני יודע שחסר לנו הרבה כדי שנוכל לומר שהכל מושלם, אך בענייני גשמיות, הרי הם אך ורק בידו של הקב"ה, והוא נותן לנו מה שהוא חפץ. ואם אינו רוצה לתת לנו כלום, גם זה טוב, ואין לנו טענות ותרעומת עליו ח"ו, ולכן אמרתי שהמצב הגשמי הוא טוב, כי אנו סמוכים ובטוחים בזה על הקב"ה. ואולם מה שרבי אלחנן נסע לגייס כספים לישיבה הוא רק כדי לקיים את חובת ההשתדלות הנדרשת.

הלמות עמלים

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

חידה ופתרונה

הוא חזר על הדברים שוב ושוב, עד שטענותיהם פרחו מהם והם הושיטו את ידיהם זה לזה:

אך את הדין זה לא סיפק והוא החל לצעוק:
"האם לזאת התכוונתי?!"

ששתי חתיכות בשר יגעו זה בזה?

גם באטליז יש חתיכות בשר שנוגעות זה בזה!...

התכוונתי לפיוס בכל הלב!"

נעמדו בעלי הדין וביקשו מחילה אחד מהשני, יד חֲבֵרָה ליד לריקוד משותף - והפעם לא של גושי-בשר כי אם של **לבבות**:

וכך הסתיים לו ה'דין תורה' המוזר.

* * *

במעמד הזה צפה מן הצד ילד לודז'אי קטן, שלימים התפרסם **כרבי גדל**, [הלוא הוא הגה"ח רבי גד אייזנר זצ"ל - משגיח ישיבת חידושי הרי"ם והוא שסיפר זאת ו'מסילות גד' מובא ב'זכרונם לברכה'].

המסר שעולה מן הסיפור נוקב:

האם יעלה על הדעת ששני סוחרים יושפעו מפסק-דין שנימוקיו המוזרים - במחילת כבוד התורה - הם "**כסף אינו דבר חשוב**" או "**שיהודים יריבו זה עם זה בגלל כסף**!"

תענו בבקשה בכנות על השאלה הפשוטה הבאה: האם אתם מכירים סוחר אחד בעולם שיושפע מנימוק כזה שמתחת להגיון?!

אז איך זה בכל זאת קרה שה"פסק" התקבל על ידי שני הסוחרים יחדיו?

על כרחך שלא **המילים** השפיעו עליהם - כי אם **הלב** הענק שניצב מאחוריהן! כאשר הלב יוקד הוא מצליח להעביר את האמת הנוקבת במסילות משלו... הנימוקים הנ"ל אינם מתחת להגיון - כי אם **מעל** ההגיון!

* * *

וזה מעביר לנו מסר חשוב מאוד: האיש עם החיוך שהוזכר בתחילת הסיפור, זה שמצליח לפייס בין אנשים ולהשרות אורה טובה בכל מקום, לא מצליח בגלל המילים החכמות שלו - אלא בגלל הלב הענק שלו!

לאנשים רבים מפריע המצב של בין אדם לחבירו, והם תוהים איך ניתן לשפר ולשנות את המצב? עליהם ועלינו לדעת: ההשפעה תיתכן רק באמצעות הלב. ככל שהלב שלנו יהיה גדול יותר, כך הוא ישפיע לא רק עלינו - אלא גם על הסביבה!

בדוק ומנוסה.

כל אחד מכיר באזור מגוריו את הטיפוס הבא:

יהודי שבכל פעם שהוא נקלע למצב בו אנשים רבים או מתווכחים, הוא מצליח בתוך כמה דקות לשנות את האווירה מקצה אל קצה. הוא מפעיל את החיוך שלו, זורק משפט לפה ומשפט לשם ותיכף הכל מסתדר.

מה סודו של האיש?

הסיפור הבא יוביל אותנו לתשובה!

* * *

לודז', מלחמת העולם הראשונה.

לודז' היא עיר תעשייתית ענקית בפולין, אשר צמיחתה הכלכלית נזקפת במידה רבה למאות אלפי היהודים שהתגוררו בה. פְּנִיָּזֶרֶת ישירה של כמות גבוהה של תעשיינים וחרשתנים שהתגוררו בה, אף התנהלו בעיר דיני-תורה לא מעטים.

אבל דין תורה כמו זה שיתואר כאן - היה נדיר גם בלודז'!

* * *

הדיין היה ספון בחדרו. בחדר החיצוני המתינו שני יהודים ל'דין תורה'.

לפתע יצא מן החדר, התיישב באחת בראש השולחן והושיב את שני הניצים בשני הצדדים. זה מול זה.

ראשית ביקש מהם 'דְּמִי-פֶּסֶק' כמקובל, והשניים הושיטו לו חמישים רובל כל אחד. קרא הדיין לעוזר שלו והתעניין: בשטיבל פלוני יש די פחמים להסקה? כאשר השיב העוזר בחיוב התבקש לרכוש עבור השטיבל לחם וגבינה (מסתמא עבור אותם ילדים שהדיין עצמו אסף במסירות בתקופת המלחמה והעמיד עליהם מלמדים).

לאחר מכן הקשיב לטענות שני הצדדים ואמר: "הפסק הוא שאני לא אפסוק בזה. **מאחר והמריבה היא על כסף - וכסף אינו דבר חשוב**!"

הס הושלך בחדר. פסק דין משונה שכזה...

* * *

את השקט חתכו המילים הבאות: "שיהודים יריבו זה עם זה בגלל כסף?!"

וכמו ב'כל-נדרי' חזר על המילים שוב ושוב - ובכל פעם עלה קולו יותר ויותר.

בשלב זה התחרטו בעלי הדין על הדין שבחרו לעצמם...

אך לפתע הפכו פניו לרכות, והוא החל לדבר אל ליבם שאין טעם לריב על הכסף ושיתפייסו.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il